

Till Klimat- och näringslivsdepartementet

YTTRANDE

2025-08-27

Dnr: KN2025/01039

FORTUMS YTTRANDE ÖVER SOU 2025:47, SPÄNNING I TILLVARON – HUR SÄKRAR VI VÅR FRAMTIDA ELFÖRSÖRJNING

Fortum tackar för möjligheten att yttrande oss över SOU 2025:47, Spänning i tillvaron – hur säkrar vi vår framtida elförsörjning

Fortum ställer sig bakom Energiföretagens yttrande och allmänna synpunkter i ärendet och vill i tillägg framföra följande punkter:

- Fortum understryker behovet att utveckla elmarknaden utifrån en tydlig sammanhållen näringspolitik för att främja elektrifieringen i samhället och industrin, främja fossilfrihet och stärka svensk konkurrenskraft. Elmarknaden behöver ett stärkt kundfokus för att säkerställa långsiktig efterfrågan på el. Fortum anser att regeringen och Riksdagens mål om 300 TWh 2045 och våra klimatmål löper stor risk att missas om inte marknadsförutsättningarna förbättras avsevärt.
- Fortum anser i sammanhanget att utredningen inte svarat tillräckligt konkret på centrala frågeställningar vad gäller att skapa en elmarknadsmodell som uppmuntrar storskalig elektrifiering av samhället. Trots att spotpriset i SE1 och SE2 under första hälften av 2025 var så lågt som 14 öre kommer inte industrins investeringar i elektrifiering vidare. Industrins elektrifiering avstannar om inte förbättrade förutsättningar för ökad elanvändning genomförs, så som statliga kreditgarantier för långsiktiga elavtal (PPA) och markant sänkt skatt på elanvändning.
- Fortum noterar utredningens avvaktande förhållningsätt till differenskontrakt och vill understryka följande aspekter. Differenskontrakt bör endast användas i särskilda fall då det föreligger systemkritiska motiv, samt att den negativa effekten på existerande elproduktion minimeras. Differenskontrakt för ny kapitalintensiv kärnkraft kan vara långsiktigt hållbar ur ett företags- och samhällsperspektiv om de kombineras med tydliga mekanismer för risk- och vinstdelning, starka partnerskap och särskilt en hög efterfrågan på el. I frågan om differenskontrakt för havsvind föreligger det i dagsläget betydande risker för negativa kanibaliseringseffekter till nackdel för billigare landbaserad vind och solkraft. Differenskontrakt för etablering av ny havsvind bör därför undvikas i rådande marknadsläge.
- Fortum anser att utredningens förordande av en fortsatt strategisk reserv är motiverat på kort sikt. Fortum ser däremot ett stort behov av att fortsätta analysera möjligheterna för att införa träffsäkra kapacitetsmekanismer likt andra länder. Sådana mekanismer bör utredas närmare av berörda myndigheter för att på sikt och när motiverat införa en marknadsomfattande kapacitetsmarknad. Fortum ser behovet av att skyndsamt upprätta en selektiv kapacitetsmekanism (till exempel enligt NFFSS modellen) för att säkra att också nya

Fortum Sverige AB

27/08/2025

flexibla resurser tillförs elsystemet. Dessa nya resurser kan på ett kostnadseffektivt sätt bidra till leveranssäkerheten och möjligheten att effektivt drifva elsystemet.

- Fortum efterlyser även andra åtgärder för att minska risken för både ny- och reinvesteringar, för flexibel produktion. Sådana investeringar bör beröra såväl kortsiktig flexibilitet som lösningar för långvarig flexibilitet såsom effekthöjning i vattenkraften, vätgaslagring, pumpkraft och termisk lagring.
- Fortum ser positivt på ett mer tydligt och sammanhållet systemansvar mellan produktion, distribution och marknadskontroll. Fortum tillstyrker därför förslagen till förtydligande av systemansvaret för Svenska Kraftnät och elnätsföretagen samt ett lagstadgat krav på samarbete mellan systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem.
- Fortum välkomnar utredningens positiva inställning vad gäller värdering av systemnyttor och tjänster och anser berörda myndigheter bör ta fram konkreta förslag för hur ett sådant system kan implementeras. Graden av proaktivitet, samordning och planering behöver öka för att undvika hastiga och kostsamma upphandlingar i de lägen då energisystemet är ansträngt. Fortum tillstyrker därför förslaget om att inrätta ett elförsörjningsråd vid Svenska kraftnät.
- Fortum anser att funktionella och transparenta fysiska marknader är avgörande för effektiv dispatch och balansering av systemet. De svenska prisområdena bör vara så stora, likvida och stabila som möjligt något utredningen bör lagt större fokus på. I sammanhanget saknar Fortum tydliga förslag från utredningen för hur förbättringar av de fysiska marknaderna och balanseringsmarknaden kan komma på plats.
- Fortum delar utredningens bedömning att ökad likviditet behövs på den finansiella elmarknaden. Fortum anser att statliga kreditgarantier bör införas för att stärka PPA-marknaden samtidigt som marknadsrisker kan reduceras.
- Fortum tillstyrker utredningens förslag att regeringen tillsätter en statlig utredning med syfte att tydliggöra ansvarsförhållandena för de aktörer som har uppgifter inom elberedskap för fredstida krissituationer och höjd beredskap.
- Fortum är positiva till utredningens förslag i kapitlet ”Anvisade avtal och utsatta kunder”. Förslagen underlättar för kunder att göra ett aktivt val vid både leverantörsbyten och flyttar, vilket säkerställer att kunden tar ansvar för att välja en elhandlare och ett elavtal utifrån sina förutsättningar. Det ger mer jämlik konkurrens på marknaden vilket i förlängningen leder till bättre priser, produkter och tjänster för kunderna. Att utredningen föreslår lösningar i linje med detta är positivt.
- Fortum ser också positivt på att utredningen föreslår att berörda myndigheter bör ta fram förslag kring ett centralt dataregister i kapitlet ”Behovet av bättre tillgång till data”. Fortum

Fortum Sverige AB

27/08/2025

anser att detta skulle ge branschen goda förutsättningar att öka transparensen och ytterligare förenkla för konsumenterna att ta ett aktivt och informerat beslut vid val av elleverantör.

Med vänlig hälsning Fortum Sverige AB

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Peter Strannegård'.

Peter Strannegård

VD Fortum Sverige AB